

медико-демографічним станом належать Буський, Дрогобицький, Жидачівський, Перемишлянський, Самбірський і Старосамбірський райони (рис. 5). Незадовільний медико-демографічний стан спостерігаємо в Городоцькому, Кам'янсько-Бузькому, Мостиському, Сколівському районах. Добрим медико-демографічним станом

характеризується лише Яворівський район Львівської області. Задовільний стан притаманний Пустомитівському району, а нейтральний – Бродівському, Жовківському, Золочівському, Миколаївському, Радехівському, Сокальському, Стрийському і Турківському районам.

Література:

1. Аналіз санітарно-епідеміологічної ситуації у Львівській області та показники діяльності держсанепідслужби за 2004–2008 роки. – Львів, 2009. – 224 с.
2. Аналіз санітарно-епідеміологічної ситуації у Львівській області та показники діяльності держсанепідслужби за 1998–2002 роки. – Львів, 2003. – 207 с.
3. Статистичний довідник показників демографічної ситуації та захворюваності населення Львівської області за 2008 рік. – Львів, 2009. – 41 с.
4. Статистичний щорічник Львівської області за 2008 рік. – Львів, 2009. – 320 с.
5. Статистичний довідник показників стану здоров'я населення та діяльності лікувально-профілактичних установ Львівської області. – Львів, 2008. – 65 с.
6. Статистичний збірник. Довкілля Львівщини. – Львів, 2009. – 101 с.
7. Статистичний збірник. Кількість населення Львівської області. – Львів, 2009. – 83 с.
8. Стратегія розвитку Львівської області до 2015 року. Економіка. Суспільство. Середовище. Моніторинг за 2005 рік. Випуск 2. – Львів, 2006. – 249 с.
9. <http://www.stat.lviv.ua> – Сайт Головного управління статистики у Львівській області.

Резюме:

Мирослава Петровская. ОЦЕНКА СОВРЕМЕННОГО МЕДИКО-ДЕМОГРАФИЧЕСКОГО СОСТОЯНИЯ ВО ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ.

Оценено медико-демографическое состояние во Львовской области. Рассчитаны показатели, характеризующие состояние здоровья населения, а именно: рождаемость, смертность, естественный прирост, смертность по причинам, среднеожидаемая при рождении длительность жизни. Представлена структура заболеваемости и причин смертности населения.

Ключевые слова: рождаемость, смертность, естественный прирост, здоровье, заболеваемость, болезнь.

Summary:

Myroslava Petrovska. EVALUATION OF THE EXISTING MEDICAL AND DEMOGRAPHIC SITUATION IN LVIV REGION.

The medical and demographic situation in Lviv region had been analysed. The quantitative indicators like a birth rate, death rate, natality, deaths from causes, life expectancy, which characterizes the state of the population's health had been determined. The structure of a morbidity and cause of population's death had been presented.

Key words: birth rate, death rate, natality, health, morbidity, disease.

Рецензент: проф. Петлін В.М.

Надійшла 9.02.2011р.

УДК 911. 3: 33

Ганна НАКОНЕЧНА, Мирослава КНИШ

КРИТЕРІЇ ВИМІРУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Проаналізовано різні підходи українських і зарубіжних вчених щодо проблеми критеріїв економічної безпеки. Сформульовано методологічні принципи та методичні питання для вибору економічних критеріїв безпеки. Для дослідження рівня безпеки регіону запропонована система критеріїв і показників, у тому числі порогове значення та інші.

Ключові слова: економічна безпека, критерії виміру, адміністративно-територіальний поділ.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Вибір критеріїв виміру економічної безпеки – важливий етап дослідження рівня економічної безпеки на макро-, мезо- і мікрорівнях. Вони дають змогу проаналізувати як ретроспективний, так і сучасний рівень економічної безпеки одиниць адміністративно-територіального поділу, а також здійснювати прогнозування, застосовуючи статистико-математичні методи. В умовах глобалізації та ринкової економіки зростають ризики економічної діяльності, економічна

вразливість та взаємозалежність регіонів усіх рівнів просторової ієрархії. У цьому контексті актуальна і необхідна розробка критеріїв виміру економічної безпеки на рівні низових адміністративних одиниць, оскільки вони найсуттєвіше відображають якість та ефективність використання місцевих ресурсів і реально впливають на економічну ситуацію регіонів вищих таксономічних рангів.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Оскільки суть економічної безпеки виявляється через систему критеріїв, проблемою означення та

їхнього відбору займаються практично всі дослідники економічної безпеки.

Вагомий внесок у розвиток цього питання зробили вітчизняні вчені, зокрема З. Варналій, О. Власюк, А. Сухоруков, В. Мунтіян, Г., О. Новікова, Пастернак – Таранушенко, Р. Покотиленко, з-поміж російських учених – С. Глазьев, А. Ілларіонов, Є. Олейников, В. Сенгачов.

У найостанніших публікаціях зі згаданої тематики науки дискусії розгорнулися навколо терміново-термінологічного апарату. Так, деякі вчені намагаються з'ясувати суть поняття “критерій”, а також провести межу між близькими за змістом поняттями “індикатори”, “показники”. Інші пропонують новий варіант підходу до застосування терміна “критерій” і намагаються ввести у науково-поняттєвий апарат згаданої проблематики поняття “критеризації безпеки”, яке передбачає ранжування позиції показників за їх відносною важливістю (8, с.26). Низка вчених пропонує використовувати критерій для кількісної оцінки стану ресурсного потенціалу економіки, можливостей його розвитку та рівня ефективності застосування (1, с.16). На думку багатьох дослідників, критеріями економічної безпеки об'єктів макро- і мезо- та макрорівня є збереження економічної і політичної цілісності. Вони наголошують, що критерій економічної безпеки – це граничне значення кількості тієї чи іншої певної якості, порушення котрих спричиняє не кількісні а якісні зміни (12).

Формулювання цілей статті. Мета і завдання дослідження - розкрити суть понять “критерій”, “показник” “індикатор”, виокремити наукові підходи до відбору критеріїв, показників та індикаторів, а також формулювати систему критеріїв, індикаторів та їхні порогові значення на рівні одиниць адміністративно-територіального поділу обласного регіону.

Виклад основного матеріалу. Поняттєво-термінологічний апарат, який використовують під час оцінки економічної безпеки регіону, містить низку термінів, котрі потребують окремого пояснення. Основні поняття цього етапу – “критерій”, “індикатор” і “показник”.

“Великий тлумачний словник сучасної української мови” пояснює: критерій – це підстава для оцінки, визначення або класифікації чогось. [4, с. 588] Індикатор відображає перебіг процесу або стан об'єкта спостереження, його якісні чи кількісні характеристики у формі, зручній для сприйняття людиною (4, с. 469). Статистичні показники – статистична інформація, яка створюється, передається і зберігається у вигляді якісної (літерної) і кількісної (числової) визначеності, що характеризують суспільні явища і процеси (4, с. 792).

На законодавчому рівні, зокрема у “Методика розрахунку рівня економічної безпеки України” під критеріями економічної безпеки розуміються

реальні статистичні показники. Згідно з ними оцінюється стан економіки країни з погляду забезпечення її сталого розвитку, а індикатори економічної безпеки визначаються як реальні статистичні показники розвитку економіки країни, котрі найповніше характеризують явища і тенденції в економічній сфері. (13)

Ми дотримуємося погляду вчених, які вважають: критерій це – якісна характеристика стану найважливіших процесів, що мають місце у сферах життєдіяльності суспільства, а індикатори – ключові показники, котрі визначаються критеріями.

Незважаючи на достатнє подання означень в енциклопедичних джерелах, учені не мають єдиного підходу стосовно розуміння та розмежування цих ключових термінів. Проаналізувавши наукову літературу, можна виокремити декілька основних акцентів, на котрих формуються підходи до трактування критеріїв економічної безпеки.

Так, представники *першого підходу* під критерієм економічної безпеки розуміють ознаку, якою визначають стан і здатність суб'єкта суспільства протистояти загрозам чи виявам небезпеки (11, с. 15).

У *другому підході* критеріями економічної безпеки є ознаки, що визначають економічну незалежність, стабільність національної економіки, здатність до економічного саморозвитку, високий рівень самодостатності економіки. (9, с.105)

Третій підхід під час визначення критеріїв акцентує на ознаках здатності економіки країни зберігати чи швидко поновлювати рівень суспільного відтворення в умовах критичного зменшення поставок ресурсів, або інших несприятливих ситуацій внутрішнього чи зовнішнього характеру. (6, 9, с. 104)

Представники *четвертого підходу* розглядають критерій як відповідність конкретних кількісних параметрів (порогових значень) вимогам національних інтересів країни (здатність економіки функціонувати у режимі розширеного відтворення без критичної залежності від імпорту, прийнятний рівень життя населення, здатний забезпечити соціально-політичну стабільність, стійкість фінансової системи). (9, с. 177)

Чимало учених ототожнюють терміни “індикатори” та “показники”, хоча дехто з них і розмежовує їх. Так, індикатори вони вважають граничним показником, що сигналізує про безпеку чи небезпеку. Незважаючи на певні розбіжності, більшість із науковців підтримують використання порогових значень індикаторів. На законодавчому рівні такі значення економічної безпеки – кількісні величини, порушення котрих зумовлює несприятливі тенденції в економіці (див. порогові значення на с. 5) (13).

Під час встановлення порогового значення вчені використовують такі підходи:

— аналоговий (вибір відповідних показників у

країнах-аналогах);
 — законодавчий (установлення порогових значень на законодавчому рівні);
 — досвід інших країн;
 — експертні оцінки;
 — порівняльний (автори застосовують порівнюючи з рівнем показників окремих регіонів).

У Росії та Білорусі критичні порогові значення затверджені на законодавчому рівні. В Україні 2007 р. затверджено “Методику розрахунку рівня економічної безпеки України”, де подано множини індикаторів та їхні порогові значення. Відбір здійснювався переважно з урахуванням світового досвіду та напрацювань українських науковців. Методика є шаблоном до створення та затвердження Стратегії економічної безпеки України, проект якої розроблений ще 2002 р. (10, с. 104)

Безумовно, що найбільш досліджені та подані в спеціальній літературі системи показників, індикаторів та їх порогових значень, котрі характеризують економічну безпеку на національному рівні, тобто безпеку країни загалом.

Вагомим завданням є визначення принципів відбору показників та індикаторів, оскільки вони суттєво відрізняються залежно від просторових рівнів об’єктів дослідження економічної безпеки. У процесі дослідженні геопросторової організації економічної безпеки обласного регіону, (в розрізі адміністративно-територіальних одиниць – районів та міст обласного підпорядкування) виникає проблема відсутності важливих, або навіть базових індикаторів (наприклад, ВРП), які є самостійними показниками і становлять основу для визначення відносних показників на національному та регіональному рівнях. У зв’язку з цим ми запропонували такі принципи відбору показників економічної безпеки:

1. Ієрархічності – відповідність статистичних даних рівневі економічного дослідження.

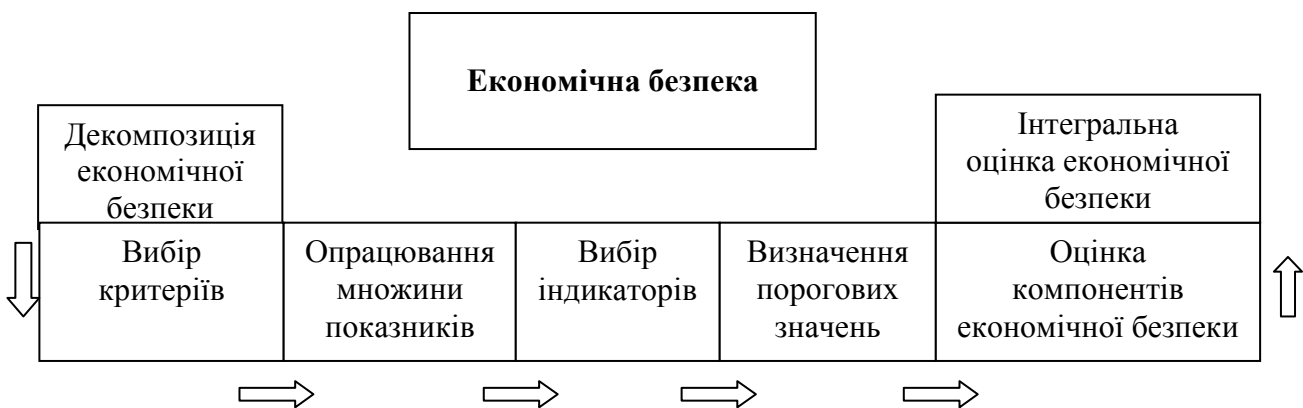
2. Універсальності – наявність показників на всіх рівнях дослідження.
3. Адекватності – заміна показників вищого рівня показниками нижчого.
4. Часової узгодженості – значення показників повинні відбиратися за однаковий відтинок часу.
5. Просторової узгодженості – значення показників повинні відбиратися в розрізі одиниць територіально-адміністративного поділу.

Найпоширеніший серед учених підхід ґрунтований на оцінюванні стану економічної безпеки, а відповідно – і відборі показників за кожною складовою економічної безпеки. Так, у “Методиці розрахунку рівня економічної безпеки України” затверджено перелік індикаторів та порогових значень рівня макроекономічної, фінансової, зовнішньоекономічної, інвестиційної, науково-технологічної, енергетичної та соціально-демографічної безпеки. Дехто, з учених визначає набір індикаторів та їхніх порогових значень для кожної складової, подає ще й основні показники рівня економічної безпеки. (10, с 604)

Російські дослідники вирізняють показники, які характеризують поточні та середньострокові аспекти економічної динаміки, соціального й екологічного розвитку, потенціалу компенсацій і попередження збитків (2, с. 12). Інші вважають, що варто звертати увагу лише на загальні індикатори інтегральної безпеки (3, 5).

Багато вчених дотримують поділу показників на стимулятори та де стимулятори, тобто показники, котрі позитивно і, відповідно, негативно впливають на рівень економічної безпеки.

На нашу думку, під час дослідження економічної безпеки всякого рівня варто дотримуватися такої схеми (див. рис. 1.):

Рис. 1. Схема дослідження економічної безпеки

Ми вважаємо, що в процесі дослідження економічної безпеки, вибору індикаторів і порогових значень потрібно орієнтуватися на “Методику розрахунку рівня економічної безпеки України”. Отож, зробимо спробу декомпонувати економічну безпеку, на складові, котрі б адекватно

відображали рівень економічної безпеки об’єкта дослідження.

Власне, економічну безпеку можна розглядати у вузькому та широкому значенні. Для останнього характерне означення економічної безпеки як основної, базової складової національної безпеки,

що є підґрунтям для усіх інших структурних елементів національної безпеки. (10, с. 63). Водночас, якщо розглядати поняття “економічний” той, що стосується господарювання й економічної діяльності, то економічну безпеку можна трактувати у вузькому (виробничому) руслі. Адже високий рівень безпеки задовольняється через забезпечення виробництва, розподілу та споживання матеріальних благ. (10, с. 65). У розвинених країнах підтримання рівня та розвитку сфер життєдіяльності забезпечується інноваційно-інвестиційною діяльністю. Стосовно транзитивних країн, представником котрих є Україна, то ця складова безпеки надто важлива і заслуговує місця за декомпозицією економічної безпеки.

Однак високі економічні показники – не

самоціль економічної безпеки. У руслі глобалізації та гуманізації метою всіх процесів, змін і реформ, які відбуваються в світі, має бути високий рівень добробуту суспільства загалом і кожної особи зокрема. У зв'язку з цим ми виокремили структурний елемент – соціальну безпеку.

Отже, для дослідження економічної безпеки обласного регіону в розрізі одиниць адміністративно-територіального поділу ми вирішили критерії: рівень виробничої діяльності; рівень інвестицій діяльності; рівень інноваційної діяльності; рівень життя населення. Кожний критерій характеризується низкою індикаторів, для яких запропоновано порогові значення відносно середньообласного рівня (див. табл. 1.).

Таблиця 1.

Критерії та порогові значення індикаторів виміру економічної безпеки низового адміністративного району

Критерії	Індикатори	Порогові значення
Виробнича безпека		
Рівень виробничої діяльності	Частка промислової продукції в загальному обсягу реалізованої продукції, %	75 % від середнього показника в області
	Частка продукції обробної промисловості у загальному обсязі реалізованої продукції промисловості, %	Не менше 70 %
	Частка продукції машинобудування у загальному обсязі реалізованої продукції промисловості, %	Не менше 20 %
	Частка реалізованої продукції сільського господарства від загального обсягу реалізованої продукції, %	75 % від середнього показника в області
	Кількість малих підприємств на 10 тис. населення	75 % від середнього показника в області
	Частка реалізованої промислової продукції до загального обсягу реалізованої малими підприємствами, %	75 % від середнього показника в області
	Частка реалізованої с/г продукції до загального обсягу реалізованої малими підприємствами, %	75 % від середнього показника в області
	Частка збиткових підприємств та організацій	75 % від середнього показника в області
	Ступінь зносу основних засобів, % (м)	Не більше 35
	Рентабельність операційної діяльності суб'єктів господарювання, %	Не менше 5
Інноваційно-інвестиційна безпека		
Рівень інвестиційної діяльності	Відношення обсягу інвестицій до вартості основних фондів, % (м)	Не менше 6
	Прямі іноземні інвестиції, млн. дол.	75 % від середнього показника в області
	ППІ (прямі іноземні інвестиції) на одну особу, дол. США	75 % від середнього показника в області
	Обсяг інвестицій в основний капітал, млн. грн.	75 % від середнього показника в області
	Інвестиції в основний капітал на 1 особу	75 % від середнього показника в області
Рівень інноваційної діяльності	Питома вага інноваційно-активних промислових підприємств і у загальній кількості промислових підприємств, %	Не менше 50
	Питома вага обсягу реалізації інноваційної продукції, %	Не менше 5

	Коефіцієнт винахідницької діяльності (кількість отриманих патентів на 1000 о.)	Не менше 0,4
Соціальна безпека		
Рівень життя населення	Видатки місцевих бюджетів на освіту (грн. на 1 особу)	75 % від середнього показника в області
	Видатки місцевих бюджетів на соціальний захист (на 1 о.)	75 % від середнього показника в області
	Видатки місцевих бюджетів на охорону здоров'я (на 1 особу)	75 % від середнього показника в області
	Коефіцієнт народжуваності	14,6
	Коефіцієнт смертності	11,1
	Коефіцієнт природного приросту	Не менше 2,8
	Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників	75 % від середнього показника в області
	Співвідношення середньої заробітної плати з розміром прожиткового мінімуму (разів)	Не менше 3
	Рівень безробіття (%)	Не більше 10
	Наявність житлового фонду на одну особу (м. кв.)	Не менше 25

Висновки: Суспільно–географічне дослідження економічної безпеки обласного регіону передбачає передусім відображення геопросторової організації економічної безпеки в розрізі адміністративних районів і міст обласного значення, тобто внутрішньообласних особливостей економічної безпеки. Розроблена на законодавчому рівні “Методика розрахунку рівня економічної безпеки України” має на меті дослідження економічної безпеки на національному рівні в розрізі обласних регіонів. У зв'язку з цим запропонований нами просторовий рівень дослідження, на якому формується основа економічної безпеки вищих ієрархічних рівнів,

створює проблему низового рівня, перебуваючи у великій залежності від статистики.

Перспективні напрями подальших досліджень. На наш погляд, перспективними напрямками подальших досліджень економічної безпеки в розрізі одиниць адміністративно-територіального поділу обласного регіону є: а) аналіз на основі запропонованих нами критеріїв, індикаторів та показників окремих компонентів економічної безпеки; б) пошуки статистично-математичних методів для інтеграційної оцінки економічної безпеки; в) розробка типології адміністративно-територіальних одиниць за рівнем економічної безпеки.

Література:

1. Андрійчук В. Науковий збірник Економічна безпека України та виклики сьогодення. Збірник матеріалів XIII Міжнародної науково-практичної конференції 28 травня 2010 року. Частина I - К.: УДУФМТ, 2010.
2. Бухвальд Е. Макроаспекты экономической безопасности: факторы, критерии и показатели. / Е. Бухвальд, Н. Гловацка, С. Лазуренко // Вопросы экономики. – 1994. – №12.
3. Берлач, А. І. Основи економічної безпеки України :навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /А.І. Берлач, Т.В. Філіпенко.. Донецьк : ЛДУВС ім. Е.О.Дідоренка, - 2007. – 231 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ: Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2005.
5. Шлемко В. Т. Економічна безпека України: сутність і напрями забезпечення / В. Т. Шлемко, І. Ф. Білько : монографія. — К. : НІСД, 1997.
6. Концепція економічної безпеки України / В.М. Гесць та ін.; НАН. України, Інститут економічного прогнозування. - Київ: Логос, - 1999. – 56 с.
7. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України за ред. А.І. Сухорукова. – Київ:[Академпрес], 2003.
8. Ніколаєв Є. Проблеми застосування категоріального апарату науки про національну та соціально-економічну безпеку // Політичний менеджмент. – Київ. – 2008. – № 4. – С. 23 – 31.
9. Новікова О. Ф. Економічна безпека: концептуальне визначення та механізм забезпечення: монографія / О. Новікова, Р. Покотиленко. – Донецьк, 2006.
10. Система економічної безпеки держави /за ред. А.І. Сухорукова – Київ : Стило, 2010.
11. Франчук В.І. Основи економічної безпеки :навчальний посібник /Василь Франчук. – Львів: Каменяр, 2009.
12. Горбатюк А. Економічна безпека країни: сутність, критерії та складові. Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2010_2/tom2/599.pdf
13. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України (електронний ресурс) Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738

Резюме:

А. Наконечна, М. Кныш. КРИТЕРИИ ИЗМЕРЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ.

Проанализированы различные подходы украинских и зарубежных ученых по проблеме критериев экономической безопасности. Сформулированы методологические принципы и методические вопросы для

выбора экономических критериев безопасности. Для исследования уровня безопасности региона предложена система критериев и показателей, в том числе пороговое значение и другие.

Ключевые слова: экономическая безопасность, критерии измерения, административно-территориальное деление.

Summary:

A. Nackonechna, M. Knyuch. CRITERIA FOR ECONOMIC SECURITY CALCULATION.

Different approaches of Ukrainian and foreign scientists concerned to the problem of criteria of the economic security were analyzed. Both methodological principles and methodical issues for choice the economic security criteria had been formulated. Also the system of criteria and indicators including threshold value had been proposed for the rayon level research.

Keywords: economic security, measurement criteria, administrative and territorial division.

Рецензент: д.г.н. Ровенчак І.І.

Надійшла 18.02.2011р.

УДК 911:337.7(477)

Любов АЛЬТГАЙМ

ЗАВДАННЯ І ПРИНЦИПИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО РОЗСЕЛЕННЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті розкрито основні завдання і принципи реструктуризації сільського розселення Хмельницької області у сучасних умовах, зокрема проаналізовано адміністративні зміни в області та територіальні особливості сільського розселення. Запропоновано принципи подальшого удосконалювання сільського розселення.

Ключові слова: територіальна структура, територіальна організація, сільське розселення, сільські поселення, адміністративні одиниці.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується великими зрушеннями в економічній і соціальній сферах. Ці зміни знаходять висвітлення й у матеріальних формах організації життєдіяльності населення — міських і сільських поселеннях. Необхідним є функціональна перебудова розселення у результаті диференціації, перерозподілу і концентрації у поселенській мережі економічних і соціальних функцій, які виконують населені пункти, покращення культурно-побутових і житлово-комунальних умов мешканців села, удосконалення їх способу життя. Під впливом економічних, соціальних і демографічних процесів у розвитку сільського розселення спостерігаються не тільки різнонаправлені, але і нерідко й протилежні за значенням тенденції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Методологічним питанням географії сільського розселення чи характеристик розселення окремих районів країни присвячені роботи В.В. Покшишевського, С.О. Ковальова, К.П. Космачова, В.С. Валіва, О.Р. Назаревського, Б.С. Хорева, О.О. Мінца, Т.К. Дагаєвої і деякими іншими. Різним аспектам географії населення адміністративних областей були присвячені статті М.О. Петриги, С.С. Мохначука, В.А. Бутковської, Т.Г. Морар, М.О. Ковтонюка, Д.Ф. Крисанова, В.О. Білозерової. Розкрито проблеми виникнення, формування, особливостей розміщення, класифікації і типології міських і сільських поселень, динаміки їх населення у статтях М.В. Григоровича, Ю.І. Пітюренка, Б.І. Заставець-

кого, С.С. Мохначука, О.В. Коржа, М.О. Ковтонюка, М.П. Крачила, Л.О. Ганечко, А.В. Степаненка, В.В. Загороднього, В.М. Косенка, Л.М. Денисюк, Д.В. Ткача, М.П. Якимової, М.Я. Яготіна та ін.

Формулювання цілей статті. Особливо широкі за масштабом, глибокі за впливом, неоднозначні за характером і нерідко суперечливі за результатами процесу відбулися між останніми двома переписами населення (1989 і 2001 рр.) у системі розселення сільського населення Хмельницької області. Вони були зумовлені динамічним розвитком сільського господарства, реалізацією комплексу заходів щодо прискорення соціальної перебудови села. Серед них особливо важливе значення мають кількісні зміни у адміністративно-територіальній структурі районів області, а саме збільшення чисельності сільських і селищних рад та перерозподіл між ними сільських населених пунктів.

Виклад основного матеріалу. Спільний вплив на формування територіальної організації сільського населення Хмельницької області історико-географічних, природно-географічних, соціально-економічних, демографічних та еколого-географічних чинників зумовив те, що ця територія належить до регіонів із високим рівнем освоєння земель і густою поселенською мережею.

За результатами останнього перепису 2001 року на території Хмельницької області нараховується 1416 сільських поселень (якщо враховувати с. Держинське Волочиського району, у якому немає населення), у них проживає 701,2 тис. сільських мешканців.

У 20 районах області нараховувалось 566